

NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASININ NAZİRLƏR KABİNETİ

Q Ə R A R

Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 20 aprel tarixli 100 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Aqrar sığorta Qaydaları”nda dəyişiklik edilməsi haqqında

“Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 30 oktyabr tarixli 431 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Aqrar sığorta Qaydaları”nda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 21 dekabr tarixli 399 nömrəli Qərarına uyğun olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 20 aprel tarixli 100 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Aqrar sığorta Qaydaları”nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 1.6.9-cu yarımbənddən “riskin qiymətləndirilməsi nəticəsində bağlanılan müqavilələrdə” sözləri çıxarılsın.

2. 1.6.10-cu yarımbənddə “və 3-cü” sözləri “, 3-cü və 3-1-ci” sözləri ilə əvəz edilsin.

3. 1.21.1-ci yarımbəndin 4-cü abzasına “torpaq sürüşməsi” sözlərindən sonra “, sel və ya subasma, leysan, ildırım, şaxtavurma (donvurma), normadan artıq yağan qar yağıntıları” sözləri və 11-ci abzasına “3-cü” sözündən sonra “, 3-1-ci” sözləri əlavə edilsin.

4. 2.1.1-ci yarımbənddə “və üzüm” sözləri “, üzüm, günəbaxan, soya, yonca, noxud, yaşıl noxud, alça, albalı, alma, armud, çiyələk, ərik, gavalı,

gilas, heyva, xurma, nar, şaftalı, cəviz, soğan, kələm, qarpız, yemiş (qovun), pomidor, sarımsaq, darı və fındıq” sözləri ilə əvəz edilsin.

5. 2.1.2-ci yarımbənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.1.2. Sığorta predmeti hesab olunan kənd təsərrüfatı bitkilərinin və bitkiçilik məhsullarının aşağıdakı hissələrinə sığorta təminatı verilir:

1. buğda, arpa, çəltik, dən məqsədilə yetişdirilən qarğıdalı, günəbaxan, soya, noxud, yaşıl noxud və darı - dən (bu Qaydaların 2.2.3-cü yarımbəndində nəzərdə tutulmuş hallarda gövdə);

2. şəkər çuğunduru - kökümeyvə;

3. kartof - kökyumrusu;

4. soğan, sarımsaq - soğanaq;

5. tütün - yarpaq;

6. kələm - növlərindən asılı olaraq baş, gövdə, yarpaq və ya çiçək;

7. limon, üzüm, fındıq, alça, albalı, alma, armud, ərik, gavalı, gilə, heyva, xurma, nar, şaftalı, badam, cəviz - məhsul təminatına dair müqavilələrdə meyvə, ting və ya ağac təminatına dair müqavilələrdə müvafiq olaraq ting və ya ağac;

8. yemlik qarğıdalı (silos), yonca - bütün yaşıl hissə;

9. çiyələk - məhsul təminatına dair müqavilələrdə meyvə, şitil və ya kol təminatına dair müqavilələrdə müvafiq olaraq şitil və ya kol;

10. pomidor, qarpız və yemiş (qovun) - məhsul təminatına dair müqavilələrdə meyvə, şitil təminatına dair müqavilələrdə şitil.”.

6. 2.2.1-ci yarımbəndə aşağıdakı məzmununda 6-1 - 6-4-cü və 7-1-ci abzaslar əlavə edilsin:

“6-1. sel və ya subasma;

6-2. leysan;

6-3. şaxtavurma (donvurma);

6-4. normadan artıq yağan qar yağıntıları;

7-1. vəhşi heyvanların hücumu;”.

7. 2.2.2-ci yarımbənddə “və üzüm” sözləri “, üzüm, tütün, alça, albalı, alma, armud, çiyələk, ərik, gavalı, gilə, heyvə, xurma, nar, şaftalı, kələm, qarpız, yemiş (qovun) və pomidor” sözləri ilə əvəz edilsin.

8. 2.2.3-cü yarımbənddə “və arpa” sözləri “, arpa və darı” sözləri ilə əvəz edilsin.

9. 2.2.4-cü yarımbəndin 7-ci abzasında “və limon” sözləri “, limon, tütün, alça, albalı, alma, armud, çiyələk, ərik, gavalı, gilə, heyvə, xurma, nar, şaftalı, kələm, qarpız, yemiş (qovun) və pomidor” sözləri ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmununda 7-1 - 7-4-cü və 9-1-ci abzaslar əlavə edilsin:

“7-1. sel və ya subasma riski təminatı - davamlı yağış yağması və ya qar əriməsi nəticəsində əmələ gələn ani su kütlələrinin təsiri ilə çay, göl, dərə, kanal və digər su hövzələrində suyun miqdarının artaraq daşması, yamaclardan suyun axması, həmçinin bunların nəticəsində torpağın alt qatına suyun yığılması və ya torpağın sukeçirmə qabiliyyətindən artıq miqdarda suyun torpağın üst qatında toplanması nəticəsində məhsul və gövdəyə dəyən zərərlər;

7-2. leysan riski təminatı - damcılarının diametri 1,00 mm-dən çox, intensivliyi 1-3 mm/dəqiqə və daha çox olan lokal xarakterli yağıntıların təsiri nəticəsində dəyən zərərlər (bu təminat gilə və üzüm bitkilərində meyvə yetişməsi, məhsulun yığım dövrlərində yağıntıların təsiri ilə meyvənin qismən irilənməsi və irilənmə nəticəsində meyvənin üzərində (qabığında) çatların əmələ gəlməsi ilə bağlı yaranan zərərlərə görə verilir);

7-3. şaxtavurma (donvurma) riski təminatı - havanın temperaturunun 0 dərəcədən aşağı düşməsi nəticəsində limon, üzüm, fındıq, alça, albalı, alma, armud, ərik, gavalı, gilə, heyvə, xurma, nar, şaftalı, badam və cəviz bitkilərinin gövdəsində və ya məhsulunda yaranan zərərlər;

7-4. normadan artıq yağan qar yağıntıları riski təminatı - qar yağması səbəbindən bitkilərin çətirində budaq və gövdələrin sınıması nəticəsində yaranan zərərlər;

9-1. vəhşi heyvanların hücumu təminat verilməmiş bitkilərdə vəhşi heyvanların hücumu nəticəsində yaranan zərərlər;”.

10. 2.3.1-ci yarımbənddə 3-cü abzas ləğv edilsin, 12-ci abzasın sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və həmin yarımbəndə aşağıdakı məzmununda 13-15-ci abzaslar əlavə edilsin:

“13. sığorta tələbi qrunut sularının səviyyəsinin artması nəticəsində əmələ gələn zərərlərlə bağlı olduqda;

14. sığorta tələbi sel və ya subasma riskinin baş verməsinin qarşısının alınması məqsədilə quraşdırılan maneələrlə göl, çay, dərə və kanallar arasında qalan ərazilərdə əkilmiş bitkilərin məhsullarına dəyən zərərlə bağlı olduqda;

15. sığorta tələbi günəbaxan bitkisiində dən əmələ gəlməsindən əvvəlki fenoloji dövrlərdə quşların vurduğu zərərlərlə bağlı olduqda.”.

11. 2.4.7-ci və 2.4.8-ci yarımbəndlər aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.4.7. Məhsul təminatına dair sığorta müqavilələrində dolu, fırtına, qasırğa, sel və ya subasma, habelə şaxtavurma (donvurma) risklərinə münasibətdə sığorta təminatının başlanğıc vaxtları aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

1. buğda, arpa, qarğıdalı, çəltik, kartof, şəkər çuğunduru, tütün, günəbaxan, soya, yonca, noxud, yaşıl noxud, soğan, qarpız, yemiş (qovun), sarımsaq və darı bitkilərində bitkinin cücərməsindən;

2. üzüm bitkisiində tumurcuqların oyanmasından;

3. fındıq bitkisiində dişi çiçəklərin ətrafını əhatə edən pulcuqlardan ayrılıb saplaqların formalaşdığı və ilk yarpaqcıqların göründüyü vaxtdan;

4. limon, alça, albalı, ərik, gavalı, gilə, xurma, nar, şaftalı və badam bitkilərinin ilk çiçəklənmə dövrünün başlanmasından (ilk çiçəklənmə dövrü - bir ağacda çiçəklərin 5 faizinin açdığı dövrüdür);

5. alma, armud və heyva bitkilərində çiçək tumurcuqlarının əmələ gəlməsindən;

6. çiyələk bitkisinin bığcıqlarının əmələ gəlməsindən;

7. cəviz bitkisinin zoğlarında ilk yarpaqcıqların yaranmasından;

8. kələm və pomidor bitkilərində bitkinin cücərməsindən və ya şitilin torpağa əkilməsindən.

2.4.8. Bu Qaydaların 2.4.7-ci yarım bəndinin 1-3-cü və 6-8-ci abzaslarında qeyd olunan fenoloji dövrlər ümumilikdə əkilmiş bitkilərin 90 faizində (hər bir bitkinin isə ən azı 20 faizində) olduqda, 5-ci abzasında qeyd olunan fenoloji dövr isə ağaclardakı tumurcuqların 20 faizi açıldıqda baş vermiş hesab edilir.”.

12. Aşağıdakı məzmununda 2.4.7-1-ci və 2.4.9-1-ci yarım bəndlər əlavə edilsin:

“2.4.7-1. Məhsul təminatına dair sığorta müqavilələrində leysan riskinə münasibətdə sığorta təminatının başlanğıc vaxtları aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

1. üzüm və gilə bitkilərində meyvənin yetişməsindən;

2.4.9-1. Qarğıdalı, günəbaxan, çəltik, üzüm, gilə, nar, xurma və çiyələk bitkiləri üzrə məhsul təminatına dair sığorta müqavilələrində vəhşi quşların hücumu riskinə münasibətdə sığorta təminatı məhsulun yetişməsindən sonra başlayır.”.

13. 2.4.9-cu yarım bəndə “torpaq sürüşməsi,” sözlərindən sonra “normadan artıq yağan qar yağıntıları, vəhşi heyvanların hücumu (bu Qaydaların 2.4.9-1-ci yarım bəndində nəzərdə tutulmuş hal istisna olmaqla),” sözləri əlavə edilsin.

14. 3.1.1-ci yarım bənddə “1 yaşdan 7 yaşadək südlük inək və camışlar” sözləri “iribuynuzlu mal-qara (südlük istiqaməti üzrə 11-ci gündən 7 yaşa qədər, ətlik istiqaməti üzrə 11-ci gündən 3 yaşa qədər) və xırdabuynuzlu heyvanlar (11-ci gündən 5 yaşa qədər)” sözləri ilə əvəz edilsin.

15. 3.2.1-ci yarım bəndə aşağıdakı məzmununda 3-1-ci abzas əlavə edilsin və həmin yarım bəndin 4-cü abzasında “və dolu” sözləri “, dolu, sel və ya subasma, leysan, ildırım, şaxtavurma (donvurma) və normadan artıq yağan qar yağıntıları” sözləri ilə əvəz edilsin:

“3-1. kimyəvi maddələrin təsirindən zəhərlənmə;”.

16. Aşağıdakı məzmununda 3.2.1-1-ci yarım bənd əlavə edilsin:

“3.2.1-1. Bu Qaydaların 3.2.1-ci yarım bəndinin 3-1-ci abzasında nəzərdə tutulmuş kimyəvi maddələrin təsirindən zəhərlənmə riskinə baytarlıq preparatlarından, dezinfeksiya, dezinseksiya və deratizasiya təyinatlı

maddələrdən, ektoparazitlərə qarşı (çimizdirilmə, dəri üzərinə istifadə və s.) istifadə olunan kimyəvi dərman vasitələrindən, bitkilərə zərər verən orqanizmlərə qarşı istifadə olunan pestisid və aqrokimyəvi maddələrdən sığortalanmış heyvana dəyən zərərlərə görə təminat verilir.”.

17. 3.6.2-ci yarımbənddə “30” rəqəmləri “10” rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

18. 4.2.1-ci yarımbəndin 2-ci abzasında “və dolu” sözləri “, dolu, sel və ya subasma, ildırım və normadan artıq yağan qar yağıntıları” sözləri ilə əvəz edilsin.

19. Həmin Qaydaların 2 nömrəli əlavəsinin “Kənd təsərrüfatı bitkiləri və bitkiçilik məhsullarının sığortası üzrə sığorta tarifləri və onların iqtisadi əsaslandırılması” bölməsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“Kənd təsərrüfatı bitkiləri və bitkiçilik məhsullarının sığortası üzrə sığorta tarifləri və onların iqtisadi əsaslandırılması

Tarif dərəcələri əsaslandırılarkən əvvəlcə netto-dərəcələr hesablanır. Netto-dərəcələrin hesablanmasında aşağıdakı məlumatlardan istifadə edilir:

- 1) sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı (q) - 0,02;
- 2) bir sığorta müqaviləsi üzrə sığorta məbləği (So) - 10 000 manat;
- 3) bir sığorta hadisəsi üzrə orta sığorta ödənişi (Sö) - 7 500 manat;
- 4) bağlanılacaq sığorta müqavilələrinin sayı (n) - 1 000.

Tn, Tə və Tr ilə müvafiq olaraq netto-dərəcə, onun əsas hissəsi və risk üstəliyi işarə edilərək, netto-dərəcənin əsas hissəsi 100 manat sığorta məbləğinə uyğun olaraq aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$T_{\text{ə}} = 100 \times q \times S_{\text{ö}}/S_{\text{o}} = 100 \times 0,02 \times 7\,500/10\,000 = 1,5 \text{ manat}$$

Risk üstəliyini hesablamaq üçün təminat ehtimalının 0,95 götürüldüyü halda, həmin ehtimalla uyğun əmsal a = 1,645 olur. Risk üstəliyi aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$Tr = 1,2 \times T_{\text{ə}} \times a \times \left(\frac{1}{2} - q \right) / (n \times q) = 1,5 \times 1,2 \times 1,645 \times \left(\frac{1}{2} - 0,02 \right) / (1000 \times 0,02) = 0,66 \text{ manat}$$

$$T_n = T_{\text{ə}} + Tr = 1,5 + 0,66 = 2,16 \text{ manat}$$

Tarif dərəcəsinin strukturu: netto-dərəcə - 65%, yüklənmə - 35%, o cümlədən işlərin aparılması xərcləri - 35%.

Brutto-dərəcə Tb ilə işarə edilməklə aşağıdakı düstura əsasən hesablanır:

$$T_b = T_n / (1 - f) = 2,16 / (1 - 0,35) = 3,3 \text{ manat}$$

Tarif dərəcələri predmetlərin növlərindən və risklərin kateqoriyalarından asılı olaraq diferensiallaşdırılır. O cümlədən kənd təsərrüfatı bitkiləri və bitkiçilik məhsullarının növləri üzrə Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 15 yanvar tarixli 5 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Aqrar Sığorta Fondunun Nizamnaməsi”nin 3.7.1-ci yarımbəndinin 8-ci abzasında nəzərdə tutulmuş dəqiq və düzgün aktuar hesablamaların aparılması və anderraytin qın peşəkar səviyyədə həyata keçirilməsi normalarının tələbləri nəzərə alınmaqla aqrar sığorta məhsulunun şərtlərində qeyd olunan əmsallar tətbiq edilərək aşağıdakı intervallarda tarif dərəcələri müəyyən edilir:

- buğda, arpa, çəltik, dən məqsədilə yetişdirilən qarğıdalı - 0,7% - 10%;
- sarımsaq, soğan, kələm - 1% - 10%;
- yonca, noxud, yaşıl noxud, xurma, yemiş (qovun), pomidor - 1% - 15%;
- alça, albalı, alma, armud, gavalı, gilə - 3% - 20%;
- şəkər çuğunduru, kartof, soya, nar, darı - 0,5% - 10%;
- tütün - 0,3% - 10%;
- yemlik qarğıdalı (silos), günəbaxan - 0,3% - 5%;
- çiyələk, şaftalı - 2% - 20%;
- heyvə, cəviz, qarpız - 2% - 15%;
- üzüm, fındıq, badam - 0,5% - 20%;
- limon, ərik - 0,5% - 30%.

Bitki xəstəlikləri və zərərvericiləri, xüsusi təhlükəli ziyanvericilərin yayılması və hücumu riskləri üzrə sığortalanma zamanı yuxarıdakı tarif dərəcələrinə 55 faizədək, şaxtavurma (donvurma) riski üzrə 40 faizədək əlavə nəzərdə tutulur.”.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının
Baş naziri

Səbuhi Məmmədov

Naxçıvan şəhəri, 30 dekabr 2021-ci il